

ИНТЕРНО

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
ШКОЛА НАЦИОНАЛНЕ ОДБРАНЕ
„ВОЈВОДА РАДОМИР ПУТНИК“

Катедра стратегије
И број 16-19
02.02 2023. године
БЕОГРАД

ЧУВАТИ ДО: краја 2028. год.
Функција 18, редни бр. 74
Датум: 02.02.2023. год.
Обрађивач: пк. М.Миљковић

Комисија за оцену докторске дисертације
пп Ненада Цветковића,
извештај, доставља.-

ВОЈНА АКАДЕМИЈА
Веће за друштвено-хуманистичке науке

На основу Одлуке Научно-наставног већа Војне Академије, акт број 44-487, од 13.12.2022. године о именовању комисије за оцену и одбрану докторске дисертације потпуковника Ненада Цветковића, под називом „УТИЦАЈ ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА НА БЕЗБЕДНОСТ И ОДБРАНУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ“, у прилогу акта подносимо извештај Комисије за оцену наведене докторске дисертације.

Прилог: Извештај комисије

ВМ/ММ

Достављено:

Актом:

- Већу за друштвено-хуманистичке науке ВА (и електронски),
- ШНО (на знање), и
- а/а.

пк доц. др Милан Миљковић, Школа националне одбране УО, председник комисије
проф. др Митар Ковач, генерал-мајор у пензији, Факултет за пројектни и иновациони
менаџмент, члан комисије

пк ванр.професор др Срђан Благојевић, Војна академија УО, члан комисије

пк доц. др Драган Јевтић, Војна академија УО, члан комисије

пк доц. др Радан Костић, Сектор за буџет и финансије, члан комисије

Оцена докторске дисертације
пп Ненада Цветковића, извештај,
доставља.-

ВОЈНА АКАДЕМИЈА
Веће за друштвено-хуманистичке науке

Одлуком Научно-наставног већа Војне академије (акт број 44-487 од 13.12.2022. године) именована је комисија за оцену и одбрану докторске дисертације потпуковника Ненада Цветковића, под називом „УТИЦАЈ ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА НА БЕЗБЕДНОСТ И ОДБРАНУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ“, у саставу који је претходно наведен.

Након прегледа и свеобухватне анализе докторске дисертације, а на основу тачке 2 наведене одлуке Научно-наставног већа Војне академије, подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1.1. Биографија кандидата

Потпуковник Ненад Цветковић је рођен 24. јуна 1978. године у Нишу, Република Србија, од оца Драгана и мајке Сребре. Основну школу „Војислав Илић – млађи“ је завршио у селу Хум, где је живео са родитељима, а средњу Економску школу у Нишу, 1997. године. Војнотехничку академију у Београду, смер Интендантске службе, је уписао 1998. године и успешно завршио у септембру 2003. године, са одличним успехом и просечном оценом 8,62. Мастер академске студије II степена је завршио на Факултету безбедности Универзитета у Београду у периоду 2009-2011. године, са просечном оценом 9,00, при чему је одбранио мастер рад на тему „Утицај организованог криминала на националну безбедност“, и стекао академско звање „мастер менаџер безбедности“.

Успешно је завршио следеће курсеве:

- Основни безбедносни курс (2010)
- Курс страног језика – енглески језик, други степен (2013)
- Курс страног језика – енглески језик, трећи степен (2014)
- Међународни курс за штабне официре у мултинационалним операцијама (2015)
- Поседује сертификате према STANAG-6001 (3 3 2+ 2) и ECDL (2008).

Обављао је следеће командне и штабне дужности:

- Командир вода у Класи слушаоца за резервне официре, Одсек логистике (Жарково), Војна академија, од 2003. године;
- Командир вода у Класи слушалаца резервних официра, Пук студената и слушалаца, Војна академија (Бањица), од 2006. године;
- Референт за планирање и програмирање набавки, Управа за снабдевање, Сектор за материјалне ресурсе МО, од 2008. године;
- и даље запослен у Министарству одбране Републике Србије.

Учесник је мировне операције Уједињених нација у Републици Кипар, UNFICYP, од септембра 2015. до септембра 2016. године, на позицији официра за везу за цивилне послове (SCAMLO). За свој рад у току каријере је неколико пута награђен а оцењиван је одличним службеним оценама.

Кандидат је у школској 2017/2018. години уписао докторске академске студије на студијском програму Менаџмент у одбрани на Војној академији Универзитета одбране у Београду. Осам испита предвиђених наставним планом и програмом је положио у року, у прве две школске године. Последњи испит, Методе научног истраживања и пројектовања, је положио кроз израду идејне скице и пројекта 2020. године.

Тему докторске дисертације и пројекат истраживања кандидат је пријавио у фебруару 2021. године, а иста је одобрена одлуком Сената Универзитета одбране број 19-242 од 02.08.2021. године (Сн број 19/111). Извештај – обавештење ментора о завршеној дисертацији достављен је Војној академији 07.11.2022. године.

Кандидат је ожењен супругом Љиљаном, са којом има троје деце. Живи у Новим Бановцима.

1.2. Објављени радови

Кандидат је до сада објавио неколико научних и стручних радова:

1. Цветковић Ненад, Ковач Митар, Мак Антоније.: *Економски садржај хибридног ратовања*, у „Хибридно ратовање – дилема концепта савремених сукоба“, тематски зборник, Институт за стратегијска истраживања, Београд, 2018, стр. 151-167.
2. Цветковић Ненад, Ковач Митар, Јоксимовић Бранко: *Појам хибридног рата*, Војно дело 7/2019, стр. 323 – 343 (М51).
3. Цветковић Ненад: *Заједничка безбедносна политика Европске уније и спремност Републике Србије за интеграцију*, Војно дело 5/2022.

У поступку рецензије је чланак „*Цивилне мисије Европске уније – случај мисије EULEX Kosovo*“, у часопису „*Политичка ревија*“ (M51), аутори Цветковић Ненад, Митар Ковач, за објављивање у првом броју у 2023. години.

2. ПРИКАЗ САДРЖАЈА ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација потпуковника Ненада Цветковића под насловом „УТИЦАЈ ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА НА БЕЗБЕДНОСТ И ОДБРАНУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ“ има 383 стране. Рад има 65 табела, 80 графикона и 19 слика.

Докторска дисертација, поред увода (15 страница), закључка (6), прегледа скраћеница, пописа табела, слика, графикона (7) и литературе (21), садржи четири основна дела:

1. Процес европских интеграција и безбедносна и одбрамбена политика Европске уније (44 странице),
2. Политика националне безбедности и европске интеграције Републике Србије (63 странице),
3. Показатељи утицаја европских интеграција на безбедност и одбрану Републике Србије (210 страница)
4. Анализе резултата истраживања и верификације хипотеза (12 страница).

Попис литературе чини: 103 књига, монографија и чланака, 50 стратегијских докумената, 106 законских аката, 50 осталих докумената државних органа Републике Србије, 52 документа и публикација међународних организација, 30 публикација домаћих и страних невладиних организација, 205 интернет сајтова, база података и чланака са интернета.

У **уводном делу докторске дисертације** кандидат је приказао основне елементе из пројекта истраживања, као што су проблем, предмет, хипотезе, начин истраживања, циљеви и оправданост истраживања.

Кандидат је тежишно истраживао рад кључних делова система националне безбедности, и у том контексту је поставио основно питање *како један чинилац као што је процес прикључења Републике Србије Европској унији (ЕУ), утиче на одбрану и унутрашњу безбедност Србије.*

Предмет истраживања су били ефекти који произилазе из потребе прилагођавања политике и система националне безбедности Србије, Заједничкој спољној, безбедносној и одбрамбеној политици ЕУ (ЗБОП ЕУ) у процесу евроинтеграција, и то на следеће сегменте у систему националне безбедности:

- стратегијско-доктринарна опредељења и садржај политике националне безбедности (сагледавање безбедносних претњи и ризика, одређивање националних интереса и циљева, планирање активности и задатака за њихово остваривање, конципирање система националне безбедности, итд.);
- нормативно-правну регулативу у области безбедности и одбране (измене уставних, законских и подзаконских одредби и прилагођавање истих правним тековинама ЕУ);

- реорганизацију одређених институција система националне безбедности;
- промене у материјално-финансијским и кадровским ресурсима институција;
- показатеље и практичне резултате рада извршних институција система одбране и унутрашње безбедности.

Као научне циљеве кандидат је идентификовао: научну дескрипцију, научну класификацију и типологизацију, као и утврђивање ефеката које процес прикључења Србије у ЕУ, има на њену безбедност и одбрану. Кроз истраживање учињен је покушај да се утврде и аргументују импликације прикључења Србије у ЕУ, у области безбедности и одбране.

На основу утврђеног предмета истраживања и његових чинилаца, као и циљева истраживања, кандидат је формулисао хипотетички оквир истраживања, формулисањем опште, четири посебне и девет појединачних хипотеза.

Општа (генерална) хипотеза истраживања гласи: „Интеграције држава у ЕУ стварају повољно безбедносно окружење, при чему је Србија достигла ниво развоја политике и система националне безбедности који у већој мери задовољава услове интеграције, а кроз процес прикључивања се додатно унапређује. Преговарачки процес Србије са ЕУ позитивно утиче на примену политике у области одбране и унутрашње безбедности, осим у делу остваривања националног интереса да се очува територијални интегритет и суверенитет над територијом АП Косово и Метохија“.

Прва посебна хипотеза: „Процес интеграција држава у ЕУ ствара повољно и стабилно безбедносно окружење, чиме се умањују претње и ризици по безбедност Србије“, је операционализована на две појединачне хипотезе, кроз које су сагледавани: политички и економски односи између европских држава пре, и након прикључења ЕУ, политичко-економски аспекти развоја држава чланица и односи у ЕУ, ниво сарадње у области одбране и безбедности пре и након формирања ЕУ, садржај Заједничке безбедносне и одбрамбене политике ЕУ (ЗБОП ЕУ) и политике унутрашње безбедности, статистички подаци о показатељима стања у области безбедности и одбране на територији ЕУ.

Друга посебна хипотеза: „Политика и систем националне безбедности Србије у већој мери задовољавају услове безбедносне и одбрамбене политике ЕУ“, је операционализована кроз две појединачне хипотезе, у оквиру којих су сагледаване: перцепције безбедносних претњи и ризика Србије и њихова усклађеност са претњама и ризицима ЕУ у области одбране и безбедности, национални интереси Србије и њихова подударност са интересима ЕУ, начела, принципи и циљеви политике националне безбедности Србије и њихова подударност са ЗБОП ЕУ, број и врста стратегијских докумената и усвојених закона у области одбране и безбедности Србије, усклађеност стратегијског управљања системом националне безбедности са правним и демократским тековинама ЕУ, организација и капацитети система одбране, система унутрашње безбедности и обавештајно-безбедносног система.

Трећа посебна хипотеза: „У оквиру преговарачког процеса Србије са ЕУ утиче се на унапређење стратегијско-планског оквира, нормативно-правне регулативе, организације и ресурса система одбране и система унутрашње безбедности“, је операционализована кроз две појединачне хипотезе у оквиру којих је вршена анализа: броја и врсте стратегијско-

планских докумената и закона у области одбране и безбедности усвојених у протеклом периоду, као обавеза из преговарачког процеса, нормативна регулисаност супротстављања значајним безбедносним претњама, организационих промена у институцијама система унутрашње безбедности и система одбране од почетка преговарачког процеса, броја и обука људских ресурса у институцијама, промена материјалних и финансијских показатеља рада институција у области безбедности и одбране у периоду европских интеграција.

Четврта посебна хипотеза: „У оквиру преговарачког процеса Србије са ЕУ утиче се на унапређење резултата примене политике у области одбране и унутрашње безбедности, при чему се не оспорава питање војне неутралности Србије али је отежано остварење националног интереса да се очува територијални интегритет и суверенитет над територијом АП Косово и Метохија“, је рашчлањена на три појединачне хипотезе чија истинитост је сагледавана кроз анализу: статистичких показатеља стања у области безбедности и одбране (индикатори војне сарадње, супротстављања тероризму, ширењу наоружања, организованом криминалу, корупцију, ирегуларним миграцијама, показатељи јавне безбедности), нормативно-правне регулативе ЕУ по питању војне неутралности, искустава војно-неутралних земаља ЕУ, услова у процесу прикључења ЕУ када је у питању остварење територијалног интегритета и суверенитета у АП Косово и Метохија.

Кандидат је у истраживању применио више основних и општих научних метода. Од *основних* је тежишно применио методе анализе.

Структурално-функционална и системска анализа су примењене у анализи функционисања, организације и рада институција у области безбедности и одбране ЕУ, система одбране, система унутрашње безбедности и безбедносно-обавештајног система Србије, пре и након почетка преговарачког процеса са ЕУ.

Компаративна анализа је коришћена за упоређивање односа у области одбране, безбедности, политике и економије пре и након формирања Европске уније и пријема свих њених садашњих чланица, промена у правном и стратегијском оквиру политике националне Србије, пре и након почетка преговарачког процеса за пријем у ЕУ, промена у капацитетима и организацији институција безбедности и одбране пре и у току преговарачког процеса за пријем у ЕУ, показатеља резултата рада институција и стање у области одбране и безбедности пре и у току преговарачког процеса.

Поред наведених метода анализе, и са њом повезане синтезе, у истраживању су примењене и методе специјализације и генерализације, односно класификације сазнања о наведеним појавама, и методе апстракције и конкретизације.

Од *општенуачних метода* у оквиру истраживања су примењене:

- хипотетичко-дедуктивна метода како би се постављена општа, посебне и појединачне хипотезе испитивале и проверавале;
- статистичка метода у делу прикупљања и анализе емпиријских података о окружењу (стању у области политичких, економских и безбедносних односа у ЕУ), и о стању националне безбедности Србије по одређеним областима, а који су исказивали резултате

рада институција у области одбране и унутрашње безбедности, пре почетка европских интеграција и у току преговора;

- историјска метода ради анализе историјског контекста развоја евроинтеграција и њиховог утицаја на европски континент и Србију, и анализе процеса европских интеграција Србије, од 2000. године па до данас;
- компаративна метода ради упоређивања већег броја података који се односе на рад институција Србије у области безбедности и одбране, на почетку европских интеграција и данас након више година спровођења различитих мера и промена под утицајем ЕУ.

Анализа садржаја је коришћена као главна *метода за прикупљање података* о основним аспектима европских интеграција, развоја ЕУ, карактеристика њене ЗБОП, нормативно-правних и стратегијских докумената ЕУ, литературе која описује односе између земаља чланица у области безбедности и одбране, анализу безбедносне политике, система националне безбедности и нормативно-правних и стратегијско-планских докумената Србије, европских интеграција Србије, докумената који прате преговарачки процес наше земље, политике војне неутралности ЕУ и односа према Србији по овом питању, политике држава чланица ЕУ према питању решавања статуса Косова и Метохије и очувања територијалног интегритета и суверенитета Србије над овим делом своје територије.

Истраживање је имало теоријско-методолошку природу са квалитативним приступом и коришћењем одређених емпиријских показатеља (различити индекси и бројчани подаци из области безбедности, одбране, економије, социјалних односа, права).

У **првом делу докторске дисертације** „Процес европских интеграција и безбедносна и одбрамбена политика Европске уније“, кандидат је анализирао и истраживао ваљаност прве посебне хипотезе, и изведене прве и друге појединачне хипотезе.

У доказивању *прве појединачне хипотезе*, „Механизми процеса интеграција држава у Европску унију су утицали на развој њихових међусобних политичких, економских и безбедносних односа, а посредно на стварање опште стабилности и мира на европском континенту“, кандидат је установио да су политичко-безбедносни односи између европских народа и нација кроз историју били нестабилни, уз честе сукобе, са пуно људских и материјалних губитака, те да се повремене идеје о формирању заједнице и интеграцијама европских држава, нису могле реализовати због нетрпељивости и специфичних односа између различитих народа и нација. Напредак у односима и смиривање стања у Европи посебно се дешава након завршетка Другог светског рата и започињања интеграција главних актера дуготрајних сукоба.

Кандидат је указао и да су интеграције држава у Европи на политичком плану донеле напредак, наводећи у прилог својој тези показатеље као што су: број сукоба у Европи до, и након почетка европских интеграција, глобални индекс мира, индекс владавине права, индекс политичке стабилности, ефикасности власти, квалитета правне регулативе. Такође је у првом делу рада приказано и да су европске интеграције на економском плану донеле напредак, на шта су упућивале вредности показатеља као што су раст БДП у периоду интеграција, раст спољнотрговинског промета, монтерна стабилност, раст запослености, вредност БДП-а у ЕУ и свету, куповна моћ у ЕУ и свету, индекс људског развоја у ЕУ.

У доказивању *друге појединачне хипотезе* „Показатељи стања у области безбедности и одбране у оквиру држава ЕУ указују на развој и напредак током година, а самим тим и на повољно безбедносно окружење“, кандидат је указао на стално настојање чланица ЕУ да се интеграције везане за безбедност унапређују, како кроз стварање стратегијског и нормативног оквира, тако и кроз адекватну примену усвојених политика и мера у пракси. Навео је да садржај ЗБОП и политике унутрашње безбедности ЕУ, одговара савременим безбедносним претњама и представља добру основу за достизање стабилности у ЕУ и окружењу, те да примена ЗБОП доприноси квалитетним одбрамбеним односима између држава ЕУ, на шта су указали подаци о војној сарадњи, супротни ранијим оружаним сукобима. Приказано је и да примена ЗБОП спровођењем мировних мисија и операција у конфликтним регионима у свету, доприноси стварању стабилности у окружењу ЕУ.

Кандидат је кроз више показатеља приказао да регион ЕУ показује ниво који је безбеднији у поређењу са већином других региона у свету. Истакнути су: нормандијски индекс за државе ЕУ и мировни профил ЕУ који показује степен одсутности одређених безбедносних претњи на територији, смањење броја убистава, разбојништава, провала и крађа у последњих 10 година и више, индекс организованог криминала за регион ЕУ, који је нижи од светског просека, индекс тероризма и изложеност држава ЕУ терористичким нападима, „Базел АМЛ индекс“ прања новца, индекс перцепције корупције.

У **другом делу докторске дисертације** „Политика националне безбедности и европске интеграције Републике Србије“, кандидат је анализирао и истраживао истинитост друге посебне хипотезе, и из ње изведене треће и четврте појединачне.

У истраживању *треће појединачне хипотезе*, „Политика националне безбедности Републике Србије је у већој мери усаглашена са основним начелима, принципима и вредностима безбедносне и одбрамбене политике ЕУ“, кандидат је указао на податке да је Србија на свом националном нивоу обухватила и препознала све безбедносне претње које је издвојила и ЕУ, осим хибридних претњи, при чему је дала и шири обухват у делу проблема које има са сепаратизмом и оружаном побуном на делу територије.

Приказано је да су националне вредности и интереси Србије у области безбедности и одбране у великој мери подударни са вредностима и интересима ЕУ, при чему Србија има већи број вредносних и интересних појмова у оквиру своје политике, а који су одраз специфичности њеног положаја, вредности и развоја. Од 32 издвојена циља у Стратегији националне безбедности Републике Србије, већина се подудара са 25 издвојених циљева ЕУ у Глобалној стратегији за спољну и безбедносно политику ЕУ.

У истраживању ваљаности става наведеног у *четвртој појединачној хипотези*: „Стратегијско управљање, организација и капацитети система националне безбедности Републике Србије су у већој мери прилагођени европској безбедносној пракси и потребама европских интеграција“, кандидат је указао на чињенице да организација, начин управљања и надлежности институција у систему националне безбедности Србије не заостају за безбедносном праксом других држава у свету, те да је систем националне безбедности Србије под демократском и цивилном контролом а његови принципи рада су подударни и садржајнији од принципа ЕУ.

Наведени су подаци о адекватном стратегијско-планском и нормативно-правном регулационом раду институција безбедности и одбране, и да кључни подсистеми – одбрана, полиција и правосудје, имају усвојене важеће стратегије за свој рад, у складу са европским стандардима.

Приказани су подаци о адекватном планском и нормативном уређењу, организацији, материјалним и људским ресурсима институција у области одбране и безбедности и то: Министарства одбране и Војске Србије, Министарства унутрашњих послова и Дирекције полиције, правосудног система (судова и тужилаштва), Управе за извршење кривичних санкција, Агенције за спречавање корупције, Управе за спречавање прања новца, инспекција, Управе царина, комуналне милиције, сектора приватне (корпоративне) безбедности и безбедносно-обавештајних служби (БИА, ВБА, ВОА). Указано је на чињеницу да су у већој мери ове институције организоване и регулисане у складу са достигнућим европским стандардима у безбедности и одбрани.

Наведени су и оцене ЕУ из почетног периода европских интеграција (2011. године), да је законодавни оквир Србије у великој мери усаглашен са европским начелима и стандардима, да је успостављен широк оквир цивилне контроле снага безбедности, и законски и институционални оквир за борбу против корупције, организованог криминала, те да Србија у већој мери испуњава услове постављене процесом стабилизације и придруживања.

У **трећем делу докторске дисертације**, „Показатељи утицаја европских интеграција на безбедност и одбрану Републике Србије“, кандидат је приказао главне резултате истраживања. Кроз овај део је анализирао ваљаност треће и четврте посебне хипотезе, и у оквиру њих последњих пет појединачних хипотеза.

Подаци, чиниоци и аспекти, који се односе на трећу посебну хипотезу, разматрани су у трећем делу истраживања, у тачки 1. Показатељи промена у институцијама Републике Србије у области безбедности и одбране.

Ради провере *пете појединачне хипотезе*, „У оквиру преговарачког процеса Србије са ЕУ утиче се на унапређење стратегијско-планског оквира и нормативно-правне регулативе у области безбедности и одбране Републике Србије“, кандидат је истражио већи број стратегија, акционих планова и закона у области безбедности и одбране, као и докумената који су пратили процес европских интеграција Србије, ради установљивања ефекта који је ЕУ имала на институције Србије у овом сегменту.

Кандидат је установио да је код свих институција безбедности и одбране регистрован позитиван степен промена стратегијског или законског оквира у периоду европских интеграција, а да се утицај ЕУ огледао кроз једну или више препорука Европске комисије да се усвоје, измене или допуне одређена стратегијска, планска, законска и подзаконска акта. Оцењено да је утицај ЕУ био позитиван с обзиром на достигнуте стандарде у ЕУ.

Регистровано је да је код већине институција по први пут формиран стратегијско-плански оквир за рад у целој или за поједине области надлежности, при чему су углавном регистроване препоруке Европске комисије да се исти формира. Области у којима се по

први пут формирао детаљан стратегијско-плански оквир рада су тежишно везане за систем унутрашње безбедности: интегрисано управљање границом, супротстављање корупцији, спречавање прања новца и финансирања тероризма, ирегуларне миграције, трговина дрогом, трговина људима, контрола лаког и малог оружја, високотехнолошки криминал, информациону безбедност, извршење кривичних санкција.

Кандидат је идентификовао и евидентирао да је нормативни оквир рада институција доживљавао промене али у мањој мери, с обзиром да је Србија већ имала дугогодишњу традицију законског уређивања послова и надлежности у систему националне безбедности, те је исти требало у мањој или већој мери уподобљавати са правним тековинама ЕУ. Уз препоруку ЕУ је усвојено или измењено 29 од 41 закона у надлежности МУП-а и 23 од 26 закона у правосуђу.

Током провере *шесте појединачне хипотезе*, „У оквиру преговарачког процеса Србије са ЕУ утиче се на унапређење организације и ресурса система одбране и система унутрашње безбедности Србије“, кандидат је установио да у периоду интеграција није регистрован негативан утицај на организацију, људске и материјалне ресурсе институција безбедности и одбране. Кандидат је приказао податке на основу којих се закључује да се утицај ЕУ на организацију, људске и материјалне ресурсе може оценити као мали, али позитиван.

Установљени су захтеви ЕУ за стварање капацитета за обављање одређених послова и задатака у области унутрашње безбедности, што је посредно утицало и на организационе промене. Регистровани су захтеви у почетном периоду европских интеграција за реформу полиције, а реформа правосуђа је остала тема и данас, што је утицало посредно и на одређене реорганизације ових институција, посебно у правосуђу. Као нове институције су формиране Агенција за спречавање корупције и Дирекција за управљање одузетом имовином, уз препоруке Европске комисије.

Приказани су и подаци да је ЕУ позитивно утицала на људске ресурсе кроз финансирање и спровођење обука, семинара, вежби, радионица, углавном код институција система унутрашње безбедности. Код система одбране је регистровано унапређење људских ресурса у делу вежби и обука за потребе мултинационалних операција и мисија, које су у мањем делу реализоване и за потребе мировних операција ЕУ. Код већине институција није дошло до повећања броја запослених, при чему је број људи испод европског просека регистрован код инспекцијских служби и у систему за извршење кривичних санкција.

Кандидат је анализом кретања буџета институција током европских интеграција установио да су буџети свих институција реално увећани, при чему су код одређених институција и дуплирани. Код свих институција су регистроване донације или предприсупна помоћ и коришћење фондова ЕУ за улагање у инфраструктуру или набавку опреме из своје надлежности.

Односи, чиниоци и показатељи, који се односе на четврту посебну хипотезу, су разматрани у трећем делу истраживања у тачкама 2. Показатељи примене политике Републике Србије

у области одбране и 3. Показатељи примене политике Републике Србије у области унутрашње безбедности.

Седма појединачна хипотеза, „У процесу европских интеграција Србија је унапредила резултате примене политике у области одбране и унутрашње безбедности“, је према оцени кандидата и подацима које је изнео у наведеним тачкама, углавном потврђена. Резултати истраживања су показали да је стање безбедности у Србији унапређено у већини сегмената (не у свим), што углавном потврђује хипотезу, јер иста не одређује да то буду сви показатељи. У укупном није регистрован негативан утицај ЕУ на политику у области безбедности и одбране, осим код очувања територијалног интегритета и суверенитета на територији АП Косово и Метохија.

Кандидат је у наведене две тачке приказао преко 100 различитих показатеља из рада институција у области безбедности и одбране, при чему је установио да је око 70 имало позитивне промене током периода европских интеграција (2006-2022), а да је око 30 показатеља стагнирало или имало негативан тренд.

Позитивне промене и унапређење је регистровано код индикатора који се тичу одбране, и то у оквиру националних интереса очувања мира и безбедности у региону и свету и међународне сарадње (мировне операције, сарадња са НАТО, регионална сарадња у области одбране, унапређење војнотехничке сарадње), и у оквиру контроле наоружања.

Такође је кандидат регистровао и унапређење одређених показатеља у области унутрашње безбедности који се тичу реформе правосуђа, супротстављања корупцији, организованом криминалу, ирегуларним миграцијама, тероризму и екстремизму, као и већине показатеља стања у области јавне безбедности.

Кандидат је установио и да је постављена седма појединачна хипотеза делимично потврђена јер се одређени показатељи нису мењали или су имали негативан тренд током периода европских интеграција а тичу се броја лаког и малог оружја, независности правосуђа, корупције, владавине права, организованог криминала, ризика од прања новца.

У доказивању *осме појединачне хипотезе*, „Европске интеграције Србије нису у супротности са њеном политиком војне неутралности“, кандидат је установио анализом приложених правних норми у уговорима ЕУ, да формално-правно Србија може као чланица ЕУ да задржи статус војно неутралне државе и буде ван евентуалних војних конфликта, уколико нека чланица или цела ЕУ буде у њима. Такође је анализом литературе установио искуства војно неутралних држава Аустрије, Ирске, Финске и Шведске, у очувању своје војне неутралности у оквиру ЕУ, те закључио да прокламована војна неутралност Србије не би требала да буде не-прихваћена од стране ЕУ и њених држава чланица. Приказани су и подаци да досадашња искуства из европских интеграција других држава нису указивала да су оне биле званично условљене приступу неком војном савезу, пре свега НАТО, уколико желе чланство у ЕУ. Установљено је и да у досадашњем току европских интеграција Србије ЕУ није доводила у питање њену војну неутралност.

У оквиру провере и документовања *девете појединачне хипотезе*, „У процесу европских интеграција је отежано остварење националног интереса Србије да очува територијални интегритет и суверенитет над територијом АП Косово и Метохија“, кандидат је анализирао поступање појединих држава чланица ЕУ према решавању конфликта на Косову и Метохији, затим однос ЕУ као међународне организације, поступање мисије EULEX и снага KFOR-a у протеклом периоду, и политику ЕУ у оквиру преговарачког процеса Србије за прикључење ЕУ, у оквиру поглавља 35.

Установљени су подаци који указују да ЕУ отежава остварење територијалног интегритета и суверенитета Србије на територији АП Косово и Метохија кроз чињенице: да су 22 државе чланице ЕУ признале тзв. самопроглашену „Републику Косово“ као независну државу; да је у периоду европских интеграција ЕУ радила на јачању капацитета привремених институција у Приштини, као независних органа од централне власти у Београду, супротно Резолуцији 1244 СБ УН и уставном поретку Србије; да ЕУ води преговоре са привременим властима у Приштини о стабилизацији и придруживању као са независном државом; да снаге KFOR-a и мисија EULEX, нису обезбедиле услове за повратак привремено расељених лица српске националности из покрајине, при чему су чести инциденти и тешки основни безбедносни услови за живот преосталих Срба на Косову и Метохији; да се кроз преговарачко поглавље 35 условљава наставак европских интеграција Србије потписивањем споразума Београда и Приштине, без икаквих назнака да би споразум гарантовао територијални интегритет и суверенитет Србије, већ напротив.

У **четвртом делу докторске дисертације**, „Анализа резултата истраживања и верификација хипотеза“, кандидат је оценио да је општа (генерална) хипотеза углавном потврђена, уз осам потпуно потврђених појединачних хипотеза и једне делимично потврђене, на основу претходно наведених и установљених података и чињеница по свакој појединачној хипотези, које смо навели.

У **закључку** је кандидат систематизовао и презентовао кључна сазнања, дајући одговор на основно питање: Какав утицај има процес интеграција Републике Србије у Европску унију на безбедност и одбрану Републике Србије?

Изнето је становиште да је, историјски гледано, процес интеграција држава у ЕУ створио стабилно безбедносно окружење чиме се посредно позитивно утицало и на државе у ближем окружењу ЕУ. Кандидат је оценио да Србија поседује развијен систем националне безбедности који је у рангу држава ЕУ и који углавном задовољава услове интеграције, а да се исти кроз процес преговора са ЕУ додатно унапређује, посебно у делу стратегијско-планског и нормативно-правног оквира, и у мањем делу у виду организационих промена и унапређења кадровских и материјалних ресурса институција. Установио је и да политика у области безбедности и одбране Србије поштује савремена начела и принципе а садржајно је адекватна безбедносним изазовима, ризицима и претњама који је окружују.

Истраживањем је кандидат приказао податке који указују да преговарачки процес Србије са ЕУ позитивно утиче на примену политике у области одбране и унутрашње безбедности, јер захтева унапређење бројних параметара, тежишно у области унутрашње безбедности. Позитиван утицај постоји али до побољшања резултата није дошло у области супротстављања корупцији и одређеним сегментима супротстављања организованом криминалу, иако су и ту регистровани одређени позитивни помаи и показатељи рада институција. Закључио је и да се војна неутралност не доводи у питање у процесу европских интеграција, а да до позитивног утицаја ЕУ не долази у делу остваривања националног интереса да се очува територијални интегритет и суверенитет над територијом АП Косово и Метохија, који је и кључан за Србију.

3. ОЦЕНА ДИСЕРТАЦИЈЕ

Комисија констатује да је докторска дисертација потпуковника Ненада Цветковића урађена веома квалитетно и у складу са теоријским и методолошким критеријумима, који важе за ову врсту радова. Истовремено остварен је теоријски допринос у изучавању националне безбедности Републике Србије.

Предмет истраживања, постављени циљеви, хипотезе, примењене основне и општенаучне методе, методе за прикупљање података и закључци до којих се дошло у истраживању, потврђују да докторска дисертација представља самостално научно дело.

Обим, садржај и структура рада су адекватни предмету истраживања и представљају складну логичку целину. Литература, коришћена у раду је актуелна и примерена предмету истраживања и омогућава извођење теоријски утемељених закључака. Стил писања докторске дисертације је јасан, и са адекватном терминологијом, у домену предмета истраживања.

Повезујући теоријске основе и појмове везане за националну безбедност и одбрану, са реалним стањем и чињеницама у пракси, кандидат је створио добру теоријску и практичну основу за разумевање обима и садржаја утицаја ЕУ на безбедност и одбрану Републике Србије и ефеката који из њега произилазе (позитивних и негативних). Тиме је дао битан допринос научној теорији и пракси, као и бољем разумевању актуелног утицаја једног од кључних спољних политичких, економских и безбедносних чинилаца, ЕУ, на националне интересе и циљеве Србије, у области безбедности и одбране.

Предметни процес интеграција у ЕУ ће бити актуелан и у наредном периоду, те резултати докторске дисертације представљају допринос наукама о безбедности, политичким и војним наукама.

Истраживање је на адекватан начин указало на историјски контекст, позитивне и негативне ефекте европских интеграција држава у Европи, у другој половини прошлог и почетком овог века. Приказана је формална подударност већине интереса ЕУ у региону Европе и Републике Србије у области безбедности и одбране, при чему се реализација тих интереса

поклапа у и у пракси, у већини области деловања безбедносних и одбрамбених институција, осим у делу очувања територијалног интегритета и суверенитета Републике Србије, везано за АП Косово и Метохију, јер се ради о дијаметрално супротстављеним интересима. *Та супротстављеност може угрозити смисао и потребу интеграција Србије у ЕУ.*

Докторска дисертација је детаљно описала и класификовала организационо, кадровско и материјално стање кључних институција безбедности и одбране Републике Србије, уз пружање добре аргументације о достигнућим способностима, стандардима и условима, који су приближни стандардима и способностима држава чланица ЕУ.

У поступку провере постављених хипотеза кандидат је прикупио велики број података о предмету истраживања, исте је класификовао и анализирао на адекватан начин, и описао појаве и процесе који прате европске интеграције Републике Србије и промене које су се догодиле у институцијама безбедности и одбране у периоду од почетка 21. века до данас. На тим основама су закључком истраживања дати и елементи предвиђања будућих импликација европских интеграција на безбедности и одбрану Србије.

Комисија сматра да се научни допринос докторске дисертације посебно огледа у следећем:

- систематизован је, описан и класификован утицај процеса европских интеграција на кључне институције безбедности и одбране Републике Србије - Министарство одбране и Војску Србије, Министарство унутрашњих послова, Високи савет судства, Државно веће тужилаца, Управу за извршење кривичних санкција, Агенцију за спречавање корупције, Управу царина, Управу за спречавање прања новца, инспекцијске службе и безбедносно-обавештајне службе; и кључне сегменте њиховог рада – стратегијско плански оквир, нормативно-правни оквир, организацију, људске ресурсе и материјалне ресурсе;
- систематизовани су, описани и процењени резултати рада ових институција у периоду европских интеграција (од 2005/2006. године до данас) односно ефекти примене политике Републике Србије у области безбедности и одбране;
- утврђено је да је тежишни утицај ЕУ вршила у области безбедности а мали у области одбране, с обзиром на већи обим заједничких правних тековина ЕУ у области унутрашње безбедности и веома мали у области одбране (само на нивоу стратегија), које нове државе чланице треба да прихвате и усвоје;
- установљено је да је највећи утицај ЕУ остварила кроз захтеве за стратегијским и оперативним планирањем рада институција за разне сегменте унутрашње безбедности Србије - реформу правосуђа, интегрисано управљање границом, супротстављање корупцији, организованом криминалу, трговини дрогом, трговини људима, високотехнолошком криминалу, прању новца, ирегуларним миграцијама, тероризму;
- утврђено је и да је већи утицај остварен на законски оквир, који је значајно мењан када је рад институција унутрашње безбедности у питању, а у малом обиму када је у питању систем одбране, те да је исти вршен у широком опсегу прихватања правних тековина ЕУ од стране целокупне државне управе, и у складу са стратегијско-планским оквиром;

- утврђено је да Србија већ поседује развијен систем националне безбедности, те да организација није доживела значајније промене, осим код правосуђа и код формирања Агенције за спречавање корупције, Дирекције за управљање одузетом имовином и система извршења ванзаводских санкција Управе за извршење кривичних санкција. Мање промене су регистроване у реорганизацији МУП-а и Управе царина. Већа реорганизација је постојала у Министарству одбране и Војсци Србије, на почетку европских интеграција, али без регистрованог утицаја ЕУ на реформу у области одбране;
- установљено је да утицај ЕУ на људске ресурсе институција није био велики јер се број кадрова није значајније мењао а позитиван утицај је регистрован у стручном оспособљавању запослених за примену процедура и стандарда који су паралелно усвајани у склопу прихватања правних тековина ЕУ. Регистроване су одређене негативне промене, на које ЕУ није утицала, у инспекцијским службама због хроничног недостатка кадра, али и у резервном саставу ВС због укидања војног рока, старења пасивне резерве и људства које је раније служило војску, и неадекватне попуне активне резерве;
- установљен је директан утицај ЕУ код унапређења материјалних ресурса институција кроз донације и финансирање пројеката из предприсупних фондова ЕУ, а посредан кроз одређен утицај на привредни развој земље и увећање БДП, што је посредно утицало на увећање годишњих буџета институција (у десетогодишњем периоду за 30 до 100%);
- анализом резултата рада институција односно примене политике Републике Србије у области безбедности и одбране установљено је да ЕУ остварује формалан утицај кроз захтеве да се стање у области унутрашње безбедности унапреди, али и да на њега суштински не одлучује, јер исто зависи од свакодневног рада самих институција. Самим тим је регистрован мали утицај ЕУ на примену политике унутрашње безбедности, али јесте већи на политику одбране, кроз утицај на територијални интегритет Србије;
- утврђено је унапређење укупног стања безбедности и одбране у периоду европских интеграција, на шта је указао позитиван степен промена преко 70 различитих показатеља у областима међународне сарадње у одбрани, учешћа у мировним операцијама УН и ЕУ, војнотехничке сарадње, контроле наоружања, реформи правосуђа, супротстављања тероризму, ирегуларним миграцијама, високотехнолошком криминалу, у области јавне безбедности, одређеним сегментима супротстављања организованом криминалу и корупцији;
- утврђена је стагнација и одређен мањи негативан тренд код одређених показатеља у области унутрашње безбедности – обезбеђивању независности правосуђа, владавине права, супротстављању корупцији и одређеним активностима организованог криминала;
- закључено је да војна неутралност Србије није угрожена процесом европских интеграција, што је доказано правним нормама ЕУ, искуством војнонеутралних чланица ЕУ и искуством саме Србије у досадашњем току европских интеграција;
- регистрован је негативан утицај ЕУ код очувања територијалног интегритета и суверенитета Србије у АП Косово и Метохија, кроз условљавање процеса прикључења

Србије у ЕУ потписивањем споразума о нормализацији односа Београда и Приштине, при чему већина чланица ЕУ Косово и Метохију третирају као независну државу, а ЕУ као наднационална организација учествује у јачању привремених институција власти у Приштини, независно од уставног и државног поретка Србије и супротно Резолуцији СБ 1244 УН;

- приказано је да је утицај ЕУ на безбедност и одбрану Републике Србије комплексан и има двоструки карактер: а) позитиван у делу утицаја да се унапреде плански и правни оквири рада и капацитети институција за оперативни рад, као и захтева да се унапреде резултати рада; б) негативан, у нарушавању територијалног интегритета и суверенитета Србије на територији Косова и Метохије;
- истраживање указује да ће се политика ЕУ према Србији у даљем току европских интеграција, задржати на истом нивоу и са истим садржајем, уз позитиван утицај у делу пружања стандарда, добре праксе, делимично обуке и мање материјалне помоћи, као и сарадње у оквиру служби на оперативном нивоу;
- предвиђа се и потреба даљег јачања капацитета институција у времену глобалних изазова, ризика и претњи, те да Србију на путу европских интеграција очекује још напора, ради стварања материјалних, кадровских и других услова за успешан рад институција. Србија у будућности треба да унапреди примену политике у области унутрашње безбедности, конкретно у оквиру питања која се третирају преговарачким поглављем 23 и 24 – део који се односи на независност правосуђа, владавину права и супротстављање корупцији и криминалу.

Резултати истраживања указују да у тренутним регионалним геополитичким условима које узрокује пре свега рат на територији Украјине, тренд утицаја ЕУ на безбедност и одбрану Србије није позитиван због супростављености дела интереса већине чланица ЕУ и Србије када је Косово и Метохија у питању, односно негативног утицаја кључних држава ЕУ на територијални интегритет и суверенитет на Косову и Метохији, као и утицаја ЕУ на спољнополитичке односе Србије и Русије. Истраживање указује на малу могућност у будућности да Србија оствари оба национална интереса – очување територијалног интегритета и суверенитета и достизање пуноправног чланства у ЕУ.

4. ЗАКЉУЧАК

Комисија је једногласно закључила да докторска дисертација кандидата потпуковника Ненада Цветковића, под називом „УТИЦАЈ ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА НА БЕЗБЕДНОСТ И ОДБРАНУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ“ представља самосталан научни рад који испуњава све опште и посебне критеријуме и у којем су остварени формулисани циљеви истраживања. Израдом докторске дисертације остварени су пројектовани елементи научне замисли. На тај начин остварен је научни и друштвени значај истраживања. Имајући у виду квалитет реализованог истраживачког поступка и резултате истраживања Комисија предлаже Већу за друштвено-хуманистичке науке Војне академије да усвоји Извештај и одобри усмену јавну одбрану предметне докторске дисертације.

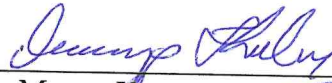

У Београду, 01.02. 2023. године.

КОМИСИЈА

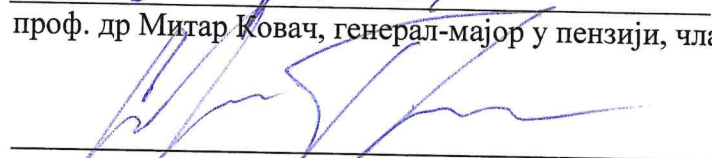

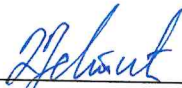
пк доц. др Милан Миљковић, председник комисије

проф. др Митар Ковач, генерал-мајор у пензији, члан

пк ванр.професор др Срђан Благојевић, члан

пк доц. др Драган Јевтић, члан

пк доц. др Радан Костић, члан